herpy

KAMELEONY

Meller's Chameleon

Trioceros melleri

Trioceros melleri to największy kameleon kontynentalnej Afryki. Osiąga do 60 cm długości, nosi na pysku pojedynczy mały róg i zamieszkuje zakrzewione sawanny oraz widne lasy w Tanzanii, Malawi i Mozambiku. Gatunek wymaga dużo miejsca, obfitości wody oraz chłodnych, wilgotnych nocy i nadaje się wyłącznie dla doświadczonego hodowcy.

Rodzina: Chamaeleonidae Dawna nazwa: *Chamaeleo melleri; Ensirostris melleri*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**30-60 cm** długość całkowita z ogonem
Waga	**300-500 g**
Długość życia	**5-14 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Sawanna i suchy las**
Trudność	**Ekspert**

HODOWLA

Min. terrarium	**120 × 90 × 150 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**22-28 °C**
Miejsce wygrzewania	**29-32 °C**
Temperatura w nocy	**15-20 °C**
Wilgotność	**40-100%**
UVB	**Niezbędne** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**15-80 jaj**
Zniesienia w roku	**1**
Inkubacja	**180-270 dni** przy 24-26 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Trioceros melleri to największy kameleon poza Madagaskarem. Dorosłe osobniki mierzą zwykle 30-60 cm łącznie z ogonem i ważą 300-500 g. Pojedyncze bardzo duże zwierzęta osiągają 76 cm i ponad 600 g. Samica jest nieco mniejsza od samca i ma słabiej rozwinięte grzebienie.

Ciało jest masywne, a ogon stosunkowo krótki, stanowi około jednej trzeciej długości ciała. Głowa jest mała i wydłużona, z ostrym grzebieniem środkowym biegnącym od oczu do pyska, na którym znajduje się jeden mały róg. Płaty potyliczne są silnie powiększone, a na gardle biegną podłużne rzędy dużych, ziarnistych łusek. Barwa podstawowa to ciemna leśna zieleń z żółtymi i białymi pasami oraz plamami na bokach.

Zmiany barwy odzwierciedlają nastrój i stan zdrowia. Lekki niepokój objawia się ciemnymi plamami, które przechodzą w czarne marmurkowanie, gdy zwierzę jest bardziej pobudzone. Silny stres sprawia, że zwierzę staje się najpierw grafitowoszare, a potem białe z żółtymi paskami. Chory kameleon może mieć brązowe, szare, różowe lub białe plamy, natomiast ciężarna samica jest czarna, kremowa i szara oraz wyraźnie zaokrąglona od jaj.

Epitet gatunkowy *melleri* upamiętnia lekarza i botanika Charlesa Jamesa Mellera (1836-1869), który podróżował z Livingstone'em po terenach dzisiejszego Malawi i zdobył okaz, na podstawie którego gatunek opisano w 1865 roku.

Samce są bardzo agresywne wobec osobników własnego gatunku, samice nieco mniej. Wobec ludzi zachowanie waha się od płochliwego do umiarkowanie agresywnego. Osobniki odłowione z natury często są silnie zarobaczone i źle znoszą niewolę, dlatego należy kupować wyłącznie zwierzęta z hodowli.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Występowanie i środowisko

Trioceros melleri żyje we wschodniej Afryce: w nadmorskiej części Tanzanii, w Malawi i w północnym Mozambiku. Występuje głównie od poziomu morza do około 800 m, ale w południowym Malawi także wyżej, a lokalizacją typową jest góra Zomba. Gatunek uchodzi za pospolity na swoim obszarze. W miastach takich jak Blantyre w Malawi zwierzęta często widuje się w ogrodach i na drogach, zwłaszcza w porze deszczowej.

Klimat różni się w zależności od populacji. Jeśli znasz pochodzenie zwierzęcia, możesz dokładniej odtworzyć warunki.

> **Naturalny zasięg:** Malawi, Mozambik i Tanzania.

ŚRODOWISKO

Gatunek zamieszkuje zakrzewione sawanny, skraje lasów i widne lasy, gdzie przebywa wysoko na drzewach i krzewach. Porusza się powoli wokół gałęzi tak, by stale mieć ją między sobą a obserwatorem. Wzrok ma ostry i dostrzega zagrożenie z dużej odległości.

W klimacie występuje pora deszczowa od października do maja i pora sucha przez resztę roku. Długość dnia przez cały rok jest bliska 12 godzin, a najwyżej około 13 godzin w grudniu. W Tanzanii w porze deszczowej temperatura w dzień dochodzi do około 32 °C, a w nocy wynosi 21-23 °C. W porze suchej jest 27-28 °C w dzień i 16-17 °C w nocy. W Malawi jest nieco chłodniej: w porze deszczowej do około 29 °C w dzień i 20 °C w nocy, a w porze suchej około 24 °C w dzień i 14-15 °C w nocy. W porze deszczowej samce szukają samic, a samice miejsca do złożenia jaj, więc zwierzęta częściej przemieszczają się po ziemi.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosłe zwierzę potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 120 × 90 × 150 cm (długość × szerokość × wysokość), a większe jest lepsze. Gatunek dorasta do dużych rozmiarów i jest ciężki, więc cały pokój lub duża woliera nie są przesadą. Młode mogą przez krótki czas mieszkać w 60 × 60 × 60 cm, ale szybko z niego wyrastają. Jedno zwierzę na terrarium, także w przypadku samic, a zwierzęta nie mogą się nawzajem widzieć. Swobodne trzymanie w dużym pomieszczeniu z kilkoma oddzielnymi miejscami do wygrzewania i punktami pojenia to opcja dla doświadczonych, ale wymaga dużo miejsca i nadzoru.

Wybierz terrarium siatkowe z ramą z metalu lub drewna, aby zapewnić dobrą wentylację i nie dopuścić do rozwoju pleśni przy wysokiej wilgotności nocnej. Ustaw terrarium tak wysoko, by oczy zwierzęcia znajdowały się powyżej twoich, bo to daje mu poczucie spokoju.

Urządź je wieloma grubymi gałęziami i lianami na różnych wysokościach, dużymi żywymi roślinami, takimi jak fikus i epipremnum, oraz zarówno odsłoniętym miejscem do wygrzewania, jak i zacienionymi, gęstymi strefami. Gałęzie muszą utrzymać ciężkie zwierzę. Nie stosuj ziemi ani mchu jako podłoża, bo zatrzymują wodę; twarde dno z odpływem i wiadrem pod spodem usuwa nadmiar wody.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

TEMPERATURA

Temperatura w terrarium w dzień powinna wynosić 22-28 °C, a w miejscu do wygrzewania pod lampą 29-32 °C. Zwierzęta z wybrzeża Tanzanii najlepiej czują się w cieplejszej części tego zakresu. W nocy temperatura musi spadać do 15-20 °C. Wyraźny spadek między dniem a nocą jest częścią rytmu gatunku, a w ciepłym mieszkaniu latem może być konieczne chłodzenie.

Zbyt wysoka temperatura odwadnia zwierzę i powoduje stres cieplny, a zbyt niska zaburza trawienie. Zawieś lampę grzewczą nad terrarium w takiej odległości, by ciepło było łagodne, i sprawdzaj temperaturę powierzchni w miejscu wygrzewania termometrem na podczerwień. Kameleony słabo wyczuwają oparzenia, więc lepiej zacząć od zbyt niskiej niż zbyt wysokiej temperatury.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna podążać za rytmem dobowym: 40-50 % w dzień i ponad 90 % w nocy. Stała wilgoć prowadzi do infekcji dróg oddechowych i grzybic, dlatego wszystkie powierzchnie muszą w ciągu dnia wyschnąć. Przy wysokiej wilgotności zadbaj o ruch powietrza.

Nocną wilgotność zapewnia wytwornica mgły lub nawilżacz ultradźwiękowy oraz zraszanie. Zwierzę pije krople wody z liści, nie z miski, i pije powoli. System kroplowy z dużym zbiornikiem lub instalacja zraszająca zapewniają krople kilka razy dziennie. Zwierzę musi codziennie mieć obfitość wody, bo przy jej braku szybko podupada na zdrowiu. Dwa cyfrowe higrometry na przeciwległych końcach terrarium pokażą, czy rytm dobowy jest utrzymany.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny w dzień i potrzebuje silnego światła przez 12 godzin na dobę. Zastosuj świetlówkę UVB T5 HO w pojedynczym odbłyśniku na całej długości terrarium i uzupełnij ją oświetleniem pełnospektralnym lub do roślin, aby rośliny dobrze rosły.

UVB jest niezbędne do przyswajania wapnia. Gatunek zalicza się do strefy Fergusona 2: od czasu do czasu się wygrzewa, a poza tym przebywa w półcieniu. Celuj w indeks UV 2-3 na gałęzi do wygrzewania i niższy w pozostałej części terrarium. Odległość zależy od świetlówki: świetlówka 6 % wisi około 15 cm od gałęzi do wygrzewania, a 12 % co najmniej 30 cm. Zwierzę musi mieć możliwość schronienia się w cieniu. Kontroluj miernikiem UV i wymieniaj świetlówkę zgodnie z zaleceniami producenta.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

T. melleri jest owadożerny. Podawaj urozmaicone, duże owady karmowe: świerszcze, szarańczę, karaczany, poczwarki jedwabnika, patyczaki i larwy muchy czarnej (BSF). W naturze gatunek może zjadać małe kręgowce, ale w niewoli nie jest to konieczne.

Młode dostają muszki owocowe i małe świerszcze kilka razy dziennie, a po około trzech tygodniach przechodzą na muchy domowe i większe świerszcze. Dorosłe osobniki dostają 1-2 duże owady codziennie lub co drugi dzień. Podawaj pokarm pęsetą między gałęziami i liśćmi, aby zwierzę polowało w naturalny sposób i nie połykało podłoża.

Owady karmowe muszą być karmione zieleniną i ziarnem. Posypuj większość posiłków wapniem bez D3, wapń z D3 podawaj mniej więcej raz w tygodniu, a multiwitaminę najwyżej raz w miesiącu. Gatunek źle znosi przedawkowanie i może dostać obrzęków.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek trzyma się pojedynczo przez całe życie. Samce są silnie terytorialne i nawet para w dużym terrarium sprawia problemy; dwa zwierzęta łączy się tylko na krótko w celu kopulacji. Samica jest nieco łagodniejsza, ale również nie nadaje się do trzymania w grupie.

To zwierzę do obserwacji, a nie do głaskania. Wobec ludzi może być płochliwe lub umiarkowanie agresywne i okazuje to, otwierając pysk, nadymając się i ciemniejąc. Daj nowemu zwierzęciu 1-2 tygodnie spokoju i unikaj brania na ręce, chyba że jest to konieczne. Stres objawia się ciemnymi plamami i czarnym marmurkowaniem, a na dłuższą metę prowadzi do chorób.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samica jest nieco mniejsza od samca, ma mniejszy grzebień środkowy przed oczami oraz słabiej rozwinięty grzebień grzbietowy i płaty potyliczne. Samiec jest masywniejszy i ma większe płaty potyliczne. Wiek i masa przy pierwszym rozmnażaniu nie są udokumentowane.

Samice mogą przechowywać nasienie i składać kilka zniesień miesiące po jednej kopulacji.

GODY I KOPULACJA

Rozmnażanie jest trudne i wymaga bardzo stabilnych warunków. Pora deszczowa i sucha w naturze wyznaczają rytm sezonowy, a kopulacje przypadają na porę deszczową, gdy samce szukają samic. Zwierząt nie wolno trzymać razem jako pary. Przenieś samicę do terrarium samca i rozdziel zwierzęta, gdy tylko kopulacja się zakończy lub samica odmówi. Para trzymana razem przez cały czas rzadko wykazuje prawidłowe zachowania godowe.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica składa jedno zniesienie w roku, liczące 15-80 jaj. Ciężarna samica zmienia barwę na czarną, kremową i szarą oraz staje się wyraźnie okrągła. Daj jej pojemnik do składania jaj o głębokości około 30 cm wypełniony wilgotnym piaskiem lub perlitem, aby mogła kopać. Bez odpowiedniego miejsca może zatrzymać jaja, co bywa śmiertelne.

Po złożeniu jaj samica musi dostawać pożywny pokarm i dodatkowy wapń, aby wrócić do formy.

INKUBACJA

Jaja przenosi się do inkubatora z wilgotnym, przewiewnym podłożem, takim jak perlit lub wermikulit. Temperatura musi być stabilna i wynosić 24-26 °C, a wilgotność około 70 %. Inkubacja trwa 6-9 miesięcy. Wahania warunków powodują obumieranie zarodków, dlatego używaj termostatu i kontroluj codziennie.

Nie wiadomo, czy chłodniejszy okres w trakcie inkubacji przynosi korzyści, jak u kilku innych kameleonów.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo wyklute młode mają około 10 cm długości. Przez pierwsze trzy tygodnie powinny dostawać małe owady karmowe, muszki owocowe i małe świerszcze kilka razy dziennie, a potem muchy domowe i większe świerszcze. Posypuj pokarm wapniem, aby szkielet rozwijał się prawidłowo.

Trzymaj każde młode osobno w terrarium hybrydowym o takim samym klimacie jak u dorosłych, z wysoką wilgotnością nocną i obfitym listowiem. Młode zwierzęta przenosi się do większych terrariów w miarę wzrostu.

Zdrowie i częste błędy

Typowe problemy i błędy w hodowli:

- Pasożyty u osobników odłowionych z natury, zarówno robaki jelitowe, jak i filarie pod skórą. Odrobaczanie lekami, które zabija wszystkie filarie naraz, może wywołać zagrażający życiu wstrząs, a chirurgiczne usunięcie jest często bezpieczniejsze. Dlatego zwierzę zawsze powinno pochodzić z hodowli.
- Odwodnienie, gdy zawiedzie system kroplowy lub zraszanie; gatunek podupada szybciej niż wiele innych kameleonów.
- Infekcje dróg oddechowych i grzybice przy stale wysokiej wilgotności i zastałym powietrzu.
- Choroba metaboliczna kości (MBD) przy zbyt małej ilości UVB lub wapnia.
- Obrzęki i uszkodzenia przy przedawkowaniu witamin, zwłaszcza A i D3.
- Oparzenia od lampy grzewczej.
- Zatrzymanie jaj u samic bez odpowiedniego miejsca do ich złożenia.

Waż zwierzę co miesiąc. Skontaktuj się z weterynarzem doświadczonym w leczeniu gadów, jeśli zwierzę przestanie jeść, stanie się apatyczne, ciemne lub ma trudności z oddychaniem.

Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/kameleony/trioceros-melleri